

Organ för svenskarna i Estland.

Vid Narovas strand...

Förra söndagen avtäcktes minnesmärket över Karl den tolfte seger över tsar Peters skaror vid Narva den 20 nov. 1700. Representanter för tre staters regeringar — Estlands, Sveriges och Finlands — hade samlats dit för att understryka dagens betydelse.

I slaget vid Narva kämpade under svensk ledning söner från tre olika länder, Sverige, Estland och Finland, mot österns påträngande skaror. De skyddade den västerländska kulturen och hemmet. Segern vid Härmamäe var icke avgörande för en längre framtid. Krigslyckan vände sig och därmed vändes en ny sida i såväl Sveriges som Estlands historia, vilken sida vi icke på långt när minnas med samma kärlek som dessa tider, då Estland ännu stod under Sveriges välde.

Allt detta hindrar emellertid icke att vi minnas Narvaslaget med stolthet och vördnad. Denna seger måste minnas av kommande generationer och detta gör minnesmärket vid Narva, som kommit till på initiativ av Sveriges ledande personer. Det är att hoppas att Härmamäes lejon icke blir en stum milstolpe i historien för vårt folk, utan att det talar om vilka stordåd en nation kan utföra i tron på att det kämpar för ett rätt och högre mål. Det var ingen tillfällighet att 218 år efter slaget vid Narva åter estniska, svenska och finländska trupper marscherade sida vid sida och åter knöts svärdsvänskap vid vår östligaste gräns

på bloddränkta åkrar. Såväl på denna som andra sidan Finska och Botniska viken började vikingablodet slå snabbare i männens ådror och åter smiddes lien och plogbladet till svärd och bajonett för att ila brodern till hjälp. Det var historiens och ödets samhörighetskänsla, som åren 1918 och 1919 satte bataljonerna på marsch. Dessa år lyckades vid Narva Estlands armé återupprepa Karl den tolfte bragd från 1700.

Narvamonumentet, 1918 och 1919 års kamp påminna oss om, att den kvantitativt mindre parten inte alltid behöver vara den förlorande.

Monumentet bör icke endast vara en symbol för de tre ländernas gemensamma förflutna utan det bör även vara en symbol för dessa länders gemen-

samma framtid. Balto-skandiska folken skola i ännu högre grad än hitills närma sig varandra i det dagliga livet och stärka dessa band, som varje gång framträda då en fara hotar något av dessa folk, som leva inom denna krets. Estlands folk minns alltid men tacksamhet "den gamla goda svenska tiden", som betydde större politisk och kulturell frihet för det svårt prövade landet. Sverige har hela tiden kunnat skörda frukterna av dessa höga mål, som gjorde den svenska tiden så god i Estland. Dessa mål betydde full människorättighet för medborgaren i sitt dagliga arbete, och gav full frihet åt samhället i kulturella strävanden. Då vi av historiska grunder ofta fått mottaga slag, som försökt föra oss i motsatt riktning, böra vi desto mer sträva efter den sanna demokratin, som varit till så stor nytta för det svenska folket.

Estlandssvenskar i Sveriges rundradio.

I samband med festligheterna i Narva, hade förra veckan Sveriges rundradio sänt över en radiobil till Estland för gramfonupptagning. På fredagskvällen den 16 okt. kunde man från Stockholm-Motala station höra ett halvtimmesprogram: "Våra landsmän i Österled". Det var skolbarnen från Tallinns svenska skola med lärarna fru och herr Stahl i spetsen, som läto höra sig i ett par lektioner, vidare fiskaren Edvard Rosen från Naissaar (Nargön), som talade om svenskarna där ute och om sitt yrke. Riks-

dagsmannen M. Westerblom talade om estlandssvenskarnas kulturella strävanden och fru Boman och herr A. Aspelin hade en liten dialog på estlandssvenska om Pürksi folkhögskola och dess betydelse. Man fick vidare vara med om en kort andaktsstund i Svenska kyrkan i Tallinn där kyrkoh. K. Nilsson predikade, och senare intervjuades av hela Sveriges Farbror Sven, redaktör Jerring, om församlingarna och församlingsarbetet och utsikterna för svenska språkets fortbestånd. Som avslutning fick

Prins Gustav Adolf i Svenska kyrkan.

I prins Gustav Adolfs mycket sammanträngda lördagsprogram hade också plats kunnat beredas för ett besök i Svenska kyrkan i Tallinn, dit prinsen var att vänta vid $\frac{1}{24}$ tiden. Redan kl. 3 var emellertid kyrkan i det närmaste fylld av förväntansfulla församlingsbor, som önskade få se den svenske arvfursten på närmare håll. På de första bänkarna hade kyrkorådet och några äldre, mera kända församlingsbor tagit plats. Så småningom sällade sig också församlingens pastor till de väntande.

Kl. 3.35 anlände Hans Kungl. Höghet, åtföljd av greve Folke Bernadotte, Sveriges chargé d'affaires i Tallinn, baron A. Koskull, samt ett flertal officerare och andra.

Vid prinsens inträde i kyrkan spelades å orgeln Beethovens Marcia religiosa, varvid församlingen reste sig upp. Kyrkoherde Nilsson gick prinsen till mötes i kyrkogången och belägsagade honom till den fria platsen mellan altaret och predikstolen, invid vilken kyrkorådet och prinsens svit hade fattat posto. Sedan orgeln slutat, riktade kyrkoherde Nilsson följande hälsningsord till den höge gästen:

„Eders Kungl. Höghet!

I härvarande svensk-finska församlings namn får jag härmed hälsa Eder hjärtligt välkommen till vår gamla svenska kyrka. Vi tacka Eder av hjärtat för Eder välvilja att i dag här besöka oss, och vi se i Edert besök ett uttryck för det samband, som förefinnes mellan Sveriges svenskar och Estlands svenskar. Det gemensamma språket förenar oss.“

Kyrkoherde Nilsson erinrade vidare om att tidigare såväl Sveriges konung som kronprins besökt församlingen och

man höra en skara unga estlandssvenskar sjunga sista strofen på Modersmålets sång. Ut-sändningen, som ägde rum kl. 10.15 på kvällen, kunde med lätthet uppfattas i Estland.

Fridolin.

lätit inrista sina namn på mar-mortavlor, vilka funnos uppsatta å pelaren framför altaret. Å församlingens vägnar anhöll kyrkoherden att även prinsen ville teckna sitt namn för uppsättande av en tavla till minne av besöket.

Härefter föreställdes kyrkorådet och några av församlingens medlemmar, varpå prinsen besåg minnestavlorna, altaret med Karl XII:s namnchiffer samt baptisteriet. I kyrkans sakristia tecknade han slutligen sitt namn, varefter han fortsatte färdan genom staden för att kl. 4.30 fara vidare till Narva.

Som för 236 år sedan.

Snön dansade ner i stora flingor och en bitande stark nordostlig vind svepte fram över fälten vid Narva söndagen den 18 okt., när högtidligheterna för Narvamonumentets avtäckande började. Osökt gingo tankarna tillbaka till den novemberdag år 1700, då det för svenskarna så lysande slaget stod, när Karl XII med sina 10.000 vann sin berömda seger över ryssarna.

Trots det dåliga vädret, hade mycket folk, omkring 5000 personer, samlats för att närvara vid monumentets avtäckande. Precis kl. 12 anlände överbefälhavaren general Laidoner och några minuter senare prins Gustav Adolf, som jämte uppvaktande hälsade den uppställda militären, varefter platserna intogos.

Själva högtidligheterna började med att orkestern spelade psalmen 263 ur Svenska Psalmboken, varefter kyrkoherde K. Nilsson från Tallinn besteg talarstolen och höll en kort predikan på svenska och estniska, lämpad för dagen. Sedan spelades "Hör oss Svea", och Narva manskör sjöng en sång

Ordförande i Narvakommittén, greve Folke Bernadotte, höll högtidstalet, som återges på annat ställe i tidningen. Efter talet bad han prins Gustav Adolf bjuda tackelset falla.

Efter ett kort anförande lät prins Gustav Adolf höljet falla

Tågurspåring.

Onsdagen den 21 okt. urspårade passagerartåget nr. 9 mellan Vöhma och Olustvere stationer. Lokomotivet och den därefter följande bagagevagnen stälpte, de övriga urspårade men ledde inga större skador. Lokomotivföraren, Herbert Jaanson omkom, den övriga personalen och passagerarna undkommo med mindre skrämor och förskräckelsen. Antalet dödsoffer skulle säkert varit mycket större ifall taget åkt fullsatt. Orsaken till urspåringen är ännu icke klargjord.

och för tusendens ögon blotades ett stolt lejon, stående på en väldig granitsockel. Samtidigt riktades en massa kameror mot minnesmärket, för att färdigt det efter den första friheten. Nu nedlade prins Gustav Adolf i konungens namn en krans och orkestern spelade "Du gamla, Du fria".

Därefter höll general Laidoner ett tal som slutade med den förhoppningen att det monument, som nu avtäckts, måtte bli en fredens och samarbetets symbol mellan Estland och Sverige och nedlade krans i riksäldestens namn varefter orkestern spelade „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm.“ I finska regeringens namn nedlade minister Hynninen en krans.

Sedan följde kransnedläggning från olika organisationer i Sverige, Finland och Estland. Sammanlagt nedlades 18 kransar, däribland från Estlands och Sveriges krigsmakt.

En kort historisk översikt av slaget gavs av överste Petri, som med tillhjälp av uppsatta pilar utpekade var de olika regementena stått och i vilka riktningar de förflyttat sig.

Trots det dåliga vädret, som rådde hela tiden, blev ceremonien en verklig upplevelse och inte minst för de omkr. 400 rikssvenskar som enkom för denna tilldragelse rest ut till Narva slagfält. *A. Asp.*

Talen vid Narvahögtidligheterna

Kyrkoherde K. Nilsson:

Den psalm vi nyss hörde, nr. 263 i Sv. Ps., sjöngs även i Narva den 20 nov. år 1700 vid den tacksägelsegudstjänst, som firades efter vunnin seger. Tacksägelsegudstjänster med anledning av den „Narveska Viktorien“ firades också över hela riket. Vid dessa predikades över vissa, av konungen själv förordnade texter. Ett av dessa textord var 1 Sam. 14:6: „Det är icke Herranom tungt hjälpa genom många eller genom få.“

Det är ett ord av gudsförtröstan. Gudsförtröstan är oss av nöden i livets skiften, ej minst i krigets hårda tid. Gudsförtröstan giver mod. Utan mod ingen seger. Historieforskningen kan väl aldrig avgöra, hur stor andel gudsförtröstan hade i segern vid Narva. Men när vid Narva den 20 nov. år 1700 stridens larm och fältkanonernas åska hade tystnat, och man såg tillbaka på vad som hade skett, besjälades förvisso alla av en och samma tanke: Gud har gjort stora ting med oss! 10.000 hade sekrat över 35.000. Tacksamhet mot Gud uppfyllde mångas hjärtan såväl i hären som hemma. Tacksamhet mot Gud bör också uppfylla våra hjärtan, då vi i dag gå att avtäckta minnesmärket över Carl XII:s seger. För oss, som se med historiens perspektiv, framstår segern vid Narva som ett led i ett större, av Gud lett sammanhang. Och vi tro oss, evad vi äro svenskar eller ester eller finländare, ha rätt att förtrösta på Gud, när vi gå ut att försvara vårt fosterland. Hem och fosterland jämte vår kristna tro äro det dvrbaraste vi äga. Vi kämpa för en helig och rättfärdig sak, när vi kämpa för vårt fosterland. „Gud med oss“: det är vår förtröstan i all vår kamp för fosterlandets väl.

Greve F. Bernadotte:

Narvas namn är oupplösligt sammanflätat med det mödosamma utstakandet av det forna svensk-finsk-baltiska väldets gränser i öster. När gränspå-larna slutligen stodo fasta, blev Narva hörnstenen i den försvarslinje, som möjliggjorde våra

förfäders världshistoriska insats under Gustav II Adolf.

Vapenbragden framför stadens murar den 20 november år 1700 förde namnet Narva på ryktets vingar över världen. Här skall icke slagets förlopp och betydelse beröras. Jag vill blott erinra om att en av krigshistoriens största segrar vanns på detta fält av Sveriges, Estlands och Finlands söner under konung Karl XII:s ledning.

Narva med sina torn och bastioner där borta i öster har också för våra folk kommit att förkroppsliga den anda, som gav oss kraft att fylla de historiska uppgifter vi fått oss ålagda. När Karl XII till sitt folk utfärdade kungörelsen om segern vid Narva, lät han uttrycka sin fasta tro på framtiden genom att åberopa Skriftens ord: „Det är icke Herranom tungt att hjälpa genom många eller genom få“. Djupare sett innebär detta, att även små nationer kunna hävda sig i kampen för tillvaron och att även ett litet folk kan göra en stor insats, när det gäller att skydda de kulturella värden, som det blivit satt att vårda.

Utan självförhåvelse och chauvinism erkänna vi med ödmjukhet tacksamhetsskulden till våra fäder. Deras offervilja, mod och fasta förtröstan mana nu levande släktled till osjälvviskt och manligt tjänande för fäderneslandets bästa.

Vi svenskar ha länge känt det som en förpliktelse att för samtid och eftervärld giva ett bestående uttryck för våra känslor inför Narvaminnet genom resandet av ett minnesmärke på slagfältet. Tack vare generös förståelse från Estlands president och myndigheter samt den allmänna anslutning tanken vunnit i Sverige, står nu monumentet färdigt att invigas. Att denna högtid kan ske under medverkan av representanter från samtliga de land, som räkna minnena från Narva bland sina dyrbaraste arvedelar, framhäver våra folks alljämt bestående andliga samhörighet.

Å den svenska Narvakommitténs vägnar beder jag härmed till Narva stad få över-

lämna denna minnesvård, som för samtid och eftervärld skall levandegöra vår tacksamhet mot våra fäder.

Jag hemställer samtidigt vördsam till Eders kungl. höghet att bjuda täckelset falla.

H. K. H. Prins Gustaf Adolf:

Innan jag går att fullgöra uppdraget, vill jag till alla dem, som under svenska fanor fullgjort sin plikt mot fäderneslandet, uttala Sveriges minnes-goda tack.

„Ett tack till de store frejdade män,

som mötte hårt med hårt, till alla, som föllo och gömdes i fjärran mull och glömdes.

Ett tack för att än våra fäders hem är vårt!“

Så må täckelset falla!

General Laidoner:

För tvåhundra-trettio sex år sedan kämpade vid Narva svenska statens arméer under konung Karl XII:s geniala ledning mot den i landet inträngande fienden. Det nuvarande Estlands territorium hörde vid denna tid under svenska statens välde och ett stort antal söner av det estniska folket kämpade här för värnandet av sitt land tillsammans med övriga svenska medborgare. Mer än tvenne århundraden hava visserligen förflutit sedan dessa tider, men minnen av konung Karl XII och hans krig hava intill våra dagar kvarlevat hos det estniska folket. Överallt i landet finnes ett stort antal orter, samhällen, gamla träd och andra naturminnesmärken, som i folksagor och folktraditioner äro bundna vid Konung Karl XII:s namn och det under hans ledning förda kriget. Detta visar, att redan då, för över två århundraden sedan, folkmajoriteten var medveten om den fara, som hotade från den inträngande fiendens sida, och medvetet deltog i sitt lands försvar. De efterlevande generationerna hedrade i sina minnen den tappra krigsledaren Karl XII.

Ehuru den svenska tiden i Estland ej alltid var lätt för det estniska folket, har dock det estniska folket bevarat goda minnen från denna tid. Och detta slag vid Narva, vars minne

vi i dag fira, var det sista glädjeämnet i detta tidevarv. Därpå följde det vårt land fruktansvärt förödande stora Nordiska kriget och därefter det politiskt och ekonomiskt svåraste skedet under hela århundradet.

Därav förstår man, att vi — ester och den nuvarande Estniska staten — gärna deltaga i resandet av minnesstoden över Karl XII å detta ryktbara slagfält.

Men dessutom är detta minnesmärke viktigt för oss även i annat avseende. Det påminner oss om de strider, som folket och staten förde för sitt lands försvar för århundraden sedan och visar, att redan århundraden tillbaka en modig och välordnad kamp till faderlandets försvar lämnade stora resultat och möjliggjorde den anfallande starke motståndarens tillbakaslående på samma sätt som sedermera skett åren 1918 och 1919, i början av Estlands självständighet under vårt frihetskrig.

Men slutligen förpliktar oss även detta minnesmärke att inse, att kriget är en av de svåraste prövningar i ett folks eller en stats liv. Därför må alltid vår devis vara — vi gå till strids endast om någon skulle vilja angripa vårt land och vår stat och endast för försvarandet av vår tillvaro, — men då göra vi detta lika tappert och beslutsamt som Karl XII gjorde det.

Vid denna minnesstod vill jag uttala, att vi ester vilja leva i fred med alla våra grannar. Med vår store östlige granne hava vi ärligt kämpat, men hava efter kampens slut även avslutat en ärlig fred, vilken hittills av båda parter ärligt hållits och vilken — därom är jag förvissad — även kommer att hållas i framtiden.

Med svenska staten och svenska folket har under historiens lopp våra relationer gestaltat sig sådana, att ingen kan föreställa sig krig mellan våra båda stater och folk utan enbart ett fredligt ömsesidigt samarbete, och den i dag av H. K. H. Prins Gustaf Adolf avtäckta minnesstoden må förbliva en symbol för denna fred och detta samarbete mellan Estland och Sverige.

Turismen i Estland.

Turisttrafiken har varit synnerligen livaktig i år. Dagspressen har ordlat om „fattiga turister“ och „dyra priser“. Kritik har övats vice versa. Men ett är sant: Estland som turistland har gått erövrande fram. Man har från vissa håll påpekat missförhållandet, med överreklamerandet. Och det med fog. Sistlidne sommar visade uppenbart huru svårt och brydsamt det varit att härberga den jämförelsevis stora frekvensen från utlandet. Särskilt kurorterna Haapsalu och Pärnu — dit i första hand svenskarna sökt sig — ha fått utstå svåra påfrestningar i detta avseende. Säkert har kritiken på sina håll varit berättigad. Men å andra sidan har man också ställt för stora förhoppningar. Estland har mycket att bjuda på, här mötes öst och väst, historia och nutid. Varje politisk och kulturell epok har efterlämnat påtagliga spår. Här finnes ämnen för historiskskrivning och fornminnesforskning. Här kan levas ett trivsamt semesterliv och bedrivs en mondän kurortskultur. Allt efter håg och sinne. Vill man ha det riktigt rofult, så söker man sig ut till Virlands kuststräckor och Viks skärgårds-

trakter. Och här ha vi ju den genuina Svenskbygden. Vormsö — den största svenskspråkiga kommunen — har i sommar varit riktigt överbefolkad av gäster. Vetenskapsmän och nöjesresande, flygare och „landkräbbor“, „simatiska“, och „barrluftsbadare“ ha gjort livet riktigt brokigt för öbon. Knapast har någon gått härifrån utan en „Vormsöpung“ på armen eller en duk om huvudet. Och i reseskildringar läsa vi ofta om den arbetsdugliga kvinnan — ja en visste t. o. m. påstå att „sju arbeten på en gång“ var vardagsgöra därute! Emellanåt försöker man tolka särskilt kvinnans klädsamma blygsel som tecken på ett visst „högmödsdrag“. Men dessa småsinta kritiker misslyckas redan i försöksheatet. Vikingen måste vara något värdig och säker. Däri ligger intet ont. Hittills ha alla skött sig utmärkt, ingen har ånrat. Öbon har tacksamt tagit emot slanten och turisten giver den med strålände ansikte, Trots de „fattiga turisterna“ och de „dyra“ äro alla högeligen belättna, ty utbytet är ofta guld värt. —

Nu några turistsiffror för tiden 1 jan. — 31 augusti anno 1936:

Från U. S. A.	630	—	202	mer	än	1935
„ Österrike	403	—	126	„	„	1935
„ Belgien	102	—	43	„	„	1935
„ Schweiz	198	—	1	„	„	1935
„ Holland	335	—	155	„	„	1935
„ England	1032	—	256	„	„	1935
„ Italien	140	—	38	mindre	„	1935
„ Lettland	91926	—	38873	mer	„	1935
„ S. S. S. R.	723	—	126	mindre	„	1935
„ Polen	735	—	38	mer	„	1935
„ Frankrike	309	—	16	„	„	1935
„ Sverige	4543	—	1889	„	„	1935
„ Tyskland	3819	—	468	„	„	1935
„ Finland	10157	—	3345	„	„	1935
„ Danmark	318	—	14	„	„	1935
„ Tjeckoslovakien	441	—	139	„	„	1935
„ Ungern	522	—	284	„	„	1935
„ Andra länder	655	—	14	„	„	1935

Sammanlagt 117.746 d. v. s. 45.750 mera än 1935

11 större turistångare med 4852 passagerare mot 2674 1935 ha besökt landet.

Från Estland reste till utlandet under samma tidsperiod 87.397 personer d. v. s. 12970 mera än 1935.

Siffrorna tala för sig själva. Estland är en nybörjare på turismens område. Men en lovande förmåga.

Observator.

Ungdomsarbete i Svenskbyden.

Som redan tidigare i „Kustbon“ meddelades, anordnade Nuckö Ungdomsförening kurs i musikteori och tonträffning. Kursens program upptog en mycket omfattande del av musikleärens allmänna grunder. Sålunda behandlades notvärden, pauser, takter och taktdelar, taktarter, hela och halva tonsteg, dur- och mollskalor, intervaller, i musiken förekommande ord och tecken, tonbildningsövningar och andningsövningar, olika slag av sångformer, musikhistoria m. m. Lärarna A. Samberg och V. Aman ledde kursens teoretiska del, M. Nyman och V. Pöhl den praktiska.

Intresset för sång och musik visar sig vara mycket stort bland Nuckö svensktalande bygdeungdom. Trots att vägförhållandena voro mycket ogynnsamma samlades om kvällarna en ungdomskara på 40—50 personer. Med spänd iver åhördes den ena timmen efter den andra, varför också resultatet blev gott. Utan större svårigheter kunde vid kursens slut en fyrstämig sång sjungas direkt från bladet.

Den sista kurskvällen den 18 okt. skilde sig något från de tidigare därigenom att den fick en mera festlig prägel. Kvällen program upptog föredrag av lärare A. Samberg, som talade över ämnet „Sångens betydelse“, körsång av N. U. F:arnas båda körer samt lekar. Talaren, som på ett fängslande och medryckande sätt behandlade sitt ämne, sammanknöt kursens mål och mening till ett helt och lät ungdomen förstå vilket värde och vilken styrka det ligger i sången. Talaren sade: „Vill det Estlands-svenska folket förbli ett fritt och kulturellt självständigt folk, bör det förbli ett sjungande folk. När de gamla skrevo sina böcker, avslutade de boken med någon lärdom eller med något visdomsord. För icke så länge sedan hade jag ett samtal med skolförståndare Ant. Vesterberg i Höb-ring. Hans livspatos har varit att bilda sångkörer och undervisa i sång. Vesterberg säger: „Vi hade en utmärkt kör. Och just nu, när den var i toppform, är den borta. Många ungd-

omar ha nämligen rest till Sverige. Jag känner mig till mods liksom en fågelfri. Jag kan icke vara frimodig mera. Det som grämer mig är, att vi icke äro i tillfälle att fara till Sverige och uppträda med egna folkvisor. Det är beklagligt att folkvisorna äro borta. Tallharpan — detta estlandssvenskarnas nationalinstrument brändes! Varför? Jo folket hade sjungit och spelat folkvisor, och icke lammets lov på den, och därför måste den brännas.

Visserligen behövde folket en uppryckning både kulturellt och andligt, vilket också delvis skedde genom missionärernas verksamhet, men deras åsikter voro ensidiga och trångbröstadade. Tallharpan, folkvisorna och mycket annat stämplades för syndigt och fick offras på bålen. Det är saker, som aldrig kunna gottgöras. Med den folkliga sången dör också nationalitetskänslan — men utan denna kan ett folk inte längre existera.

Sången är vapen i bedrövelse och glädje. Den sången är oss kär, som kring stränderna går, den sången är folkets, den lyfter, den bär oss där böljan blånar och svallar. — — — Även vår sång skall lyfta och bära oss, såsom den lyfte och bar de gamla. „Endast det folk, som har vördnad för det forna, är mäktigt att skapa. Endast det folk, som har själ, har framtid för sig.“ — yttrade dr. Ney vid invigningshögtiden av museet på Pakri.

Oss Aibostammens senfödda släkte har anförtröts mycket att förvalta, bland annat att odla vårt sinne för det sköna i musiken och sången för det, som lyfter och bär oss. Vi skola ha ett högre mål att vandra emot: himmelen, säger du, ja, men jorden också. Vi äro religiöst inriktade. Vi skola ha blicken och örat oppe för det redliga och klara. Sjung koralerna, folkvisorna, fosterländska sånger, lammets lov, Sions toner och Missionsförbundets sånger, — — men vet — — melodierna med dansrytm äro icke av mindre värde, än de, som återfinnas i de s. k. segersångerna (vöidulaulud). Vi få icke

banalisera vårt sångarsinne och vår uppfattning om vår stolta svenska sång. Må den klinga fritt från ö till ö och strand till strand. Estland — vårt land — behöver vår plog och vår klinga — men också vårt språk och vår sång.“

Efter talet sjöngs och lektes en stund, varefter den stämningfulla aftonen och kursen avslutades med „Modersmålets sång“.

Från högtidslunchen i Narva.

Prinsen och general Laidoner tala.

Efter invigningshögtidligheterna å Narva slagfält den 18 okt. hade Narva stad inbjudit till högtidlig lunch i officerscasinot. Antalet gäster uppgick till icke mindre än 125.

Tal höllos av prins Gustav Adolf och general Laidoner. I sitt tal yttrade prinsen bl. a. följande:

„Avståndet mellan Stockholm och Tallinn minskar alltmer och många nöjesresande svenskar besöka sommartid Estlands minnesrika och sköna bygder. Den lilla svensktalande folkgruppen på Estlands västra kust, för vilken vi alla känna varmt, bildar på sitt sätt en levande länk mellan de båda folken.“ Prinsen slutade sitt tal med att giva uttryck åt sin förhoppning om framtida förtroendefull förståelse mellan de båda folken.

General Laidoner i sitt tal sade bl. a. följande:

„Jag personligen är ej någon större anhängare av politiska och andra förbund, och det synes mig, att i det internationella livet mellan grannstater just ett vänskapligt och fritt samarbete, ömsesidig förståelse och umgänge såväl på det kulturella som ekonomiska området äro viktigast. Under två århundraden var det estniska folkets beröring med det svenska folket och den svenska kulturen avbruten genom ödets tvång. Men nu, då vi — ester ånyo börjat ett självständigt statligt liv, har även umgänget oss emellan börjat och inom en kort tid blivit tämligen intensivt. Jag är förvissad om, att dagens händelser än mera komma att fördjupa samarbetet mellan Estland och Sverige.“

Spanien.

Lissabon.

På onsdagen gavs befällning på alla fronter att stormandet av Madrids förposter skulle börja. Efter ett ihållande bombardemang begynte kl. 13 anfallet. Stödda av flygplan, som gjorde varje motoffensiv från regeringstrupperna omöjlig, begynte kavalleriet och infanteriet sin frammarsch, som huvudsakligast var riktad mot Navalcarnero. Regeringstrupperna kämpa med förtvivlans mod mot övermakten.

Gibraltar.

Härifrån meddelas att Madrid som bäst överlever krispunkten. Rebellernas anfall bli allt tätare och farligare, men regeringstrupperna kämpa med dödsförakt och lyckas gång på gång slå tillbaka stormningarna. Det talas ännu om ett stort slag, som stått vid Moraleja, där de upproriska lidit nederlag samt förlorat ett stort antal fångar ammunition och proviant.

Burgos.

Navalcarnero, som på onsdagskvällen erövrades av rebellerna, är belägen på 30 km avstånd från Madrid. Vid striderna ha tre regings-flygplan nedskjutits. Navalcarnero är av stor vikt, då de upproriska därigenom även kommit i besittning av den stora bilvägen, som för till Madrid.

Kaos i Madrid.

Sevilla rundradio meddelar att hertigen av Sevilla, don Fernando Bourbon övergått till de upproriska. Flyktingarna från Madrid berätta att i Madrid råder fullständigt kaos. Kvinnor och barn anordna dagligen demonstrationer och fordra att få ett slut på detta brödrakrig och att staden skall giva sig.

Trots stämningen företar premiärministern Caballero i staden stora skyddsåtgärder, som ledas av ryssarna. General Barela, som leder anfallet mot huvudstaden har uttryckt sig att stadens fall är blott en tidsfråga, då kommunisterna, som skydda staden aldrig varit goda soldater.

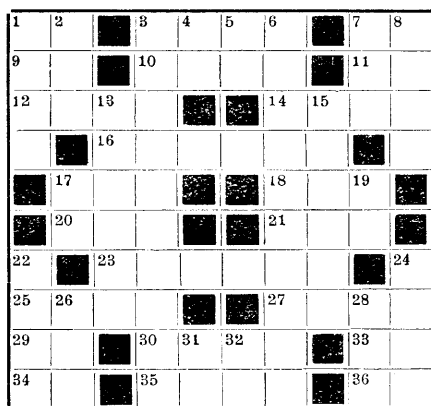
Milistrupperna slogs tillbaka.

I närheten av Illescas stormade fem milisbataljoner rebellernas positioner, men slogs tillbaka, varvid de förlorade över 150 man.

Ryssland hjälper.

På torsdagen utseglade från Leningrad ångaren "Turksib", som är på väg till Spanien med 3000 ton mjöl, 1000 ton socker, 800 ton torkad fisk, 500 ton kex, 200.000 konserver, dessutom kläder m. m.

Korsord nr. 7.

Vågrätt:

1. Långsträckt höjd. 3. Befällning till vinden. 7. I brev. 9. Tecken för j-ljud. 10. Brådska. 11. Uppskattas efter nr. 10. 12. Svenskbygd. 14. Gör ibland lampan. 16. Sättes ibland framför fruntimmer. 17. Ger skugga eller skydd. 18. Fångas av mängen öbo. 20. Estniskt handelsföretag. 21. Kommer först. 23. Är en försiktig mans ord. 25. Instrument. 27. Fisk. 29. Ej in. 30. Kan man se i. 33. Börda eller hjälp att bära den. 34. Sade. 35. Fågel och mindre vackert uttryck för mun. 36. Kan den göra, som är nöjd och glad.

Lodrätt:

1. Har skalden en poetisk. 2. Brådska arbete. 3. Användes i bastun. 4. Ej vindsida. 5. Uppmaning. 6. Viktig sak på skuta. 7. Ej illa. 8. Fäste. 13. Gör den, som kommer på besök. 15. Stiger man över. 17. Anders Enkel. 19. Kallas ledaren för en godtemplarloge. 22. Ovan kjol. 24. Bidrager till upplysningen. 26. Kan vara detsamma som skal. 28. Ger värme. 31. Gör snön och är mängen som ung. 32.— eller aldrig.

Lösning insändes i urklipp eller avskrift till red. senast den 15 nov. 1936. Först öppnade rätta lösningen belönas med bokgåva värde kr. 2.50. Uppgiv namn och adress.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

A. Aspelin.

Lokalredaktörer:

Vormsi, T. Gärdström.

Noarootsi, V. Pöhl.

Höbring, A. Vesterberg.

Roslep, A. Bergman.

Riitli 3, Tallinn. Tel. 470-08

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

Norrman ger vormsöbor arbete.

Under en månads tid ha ungefär 50 vormsöbor arbetat på uppförandet av en silverrävsfarm på Karjaküla gård invid Keila. Ågaren till farmen är en norrman. Det är 350 burar, som göras i ordning, och man beräknar att arbetet skall räcka ytterligare en månad.

Tysk spion dömd till straffarbete.

Frederic Martini, en ingenjör från Luxemburg, dömdes av franska krigsrätten till 10-års straffarbete för spionage. Martini lär ha lämnat spionage — uppgifter åt tyska generalstaben över den berömda fästningszonen Maginot.

Syfföreningen

för läsrummet samlas onsdagen den 4 nov. kl. 5 em. hos fru Nilsson, Kentmanni 11b—8. Även nya medlemmar äro hjärtligt välkomna.

Gruvarbetarna började hungerstrejk.

På torsdagsmorgonen började 1400 guvarbetare i närheten av Swietochowice i Polen hungerstrejk. Arbetarna ha ockuperat alla gruvor och hota att icke förr börja arbetet än de erhållit löneförhöjning.

Svår tågolycka i Rumänien.

På gränsen mellan Tjeckoslovakien och Rumänien har en svår tågolycka inträffat. Vid katastrofen omkommo 8 personer och skadades svårt 40, varav många livsfarligt.